

MÄTÄJOEN TALIN ALUEEN TALKOOKUNNOSTUKSET JA TAIMENTEN KUTUHAVAINNOT

VUOSIRAPORTTI 2018

Helsingin perhokalastajat ry on vuodesta 2009 alkaen kunnostanut Mätäjokea Pitäjänmäen Talissa. Tavoitteena on palauttaa äärimmäisen uhanalainen meritaimen joen kalastoon. Syksyllä 2017 ja 2018 nähtiinkin Talissa kookkaita meritaimenia kudulla. Perhokalastajien talkootyö tuottaa siis tulosta. Taimenet ovat lisääntyneet Talin alueella jo syksystä 2014 alkaen. Aiempina syksyinä kaikki kutukalat ovat kuitenkin olleet paikallisia, joita nähtiin kudulla myös syksyllä 2018.

Virtavesien hoitoyhdistys ry on laittanut keväääseen 2017 asti taimenten mätää rasioissa Mätäjokeen. Kaikki joen taimenet ovat näistä istutuksista peräisin.

Istutukset lopetettiin Talin alueella, koska jokialue pystyy jo luontaisesti tuottamaan riittävästi taimenta.

Perhokalastajat ovat järjestäneet kerran vuodessa, syyskuun viimeisenä lauantaina kaikille avoimen talkoopäivän. Päivän aikana on levitetty joen virtapaikkoihin karkeaa soraa kutupaikoiksi. Jokea on kivetty ja lisätty uppopuita monipuolistamaan ja elävöittämään virtausta. Uppopuut ja kivet tarjoavat vesikasveille kiinnittymispintaa, vesihyönteisille laidunta ja kasvaville taimenille suojaisaa elinpiiriä. Taimenen lisäksi tehty työ hyödyttää koko virtavesiluontoa ja ilahduttaa alueen asukkaita.

Syksyllä 2018 järjestettiin kaksi talkootapahtumaa. 27.9. **Helen Oy:n** työntekijät ahkerivat **ympäristöjohtaja Maiju Westergrenin** ideoimassa tapahtumassa. Kaksi päivää myöhemmin järjestettiin kaikille halukkaille avoin talkoopäivä, johon osallistui mm. **ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen**.

Kuva Olli Malmivaara

Jokialueen kunnostusta on tehty hyvässä yhteistyössä **Helsingin kaupungin** kanssa. **Teknos Oy** on tukenut kunnostustoimintaa jo kuuden vuoden ajan.

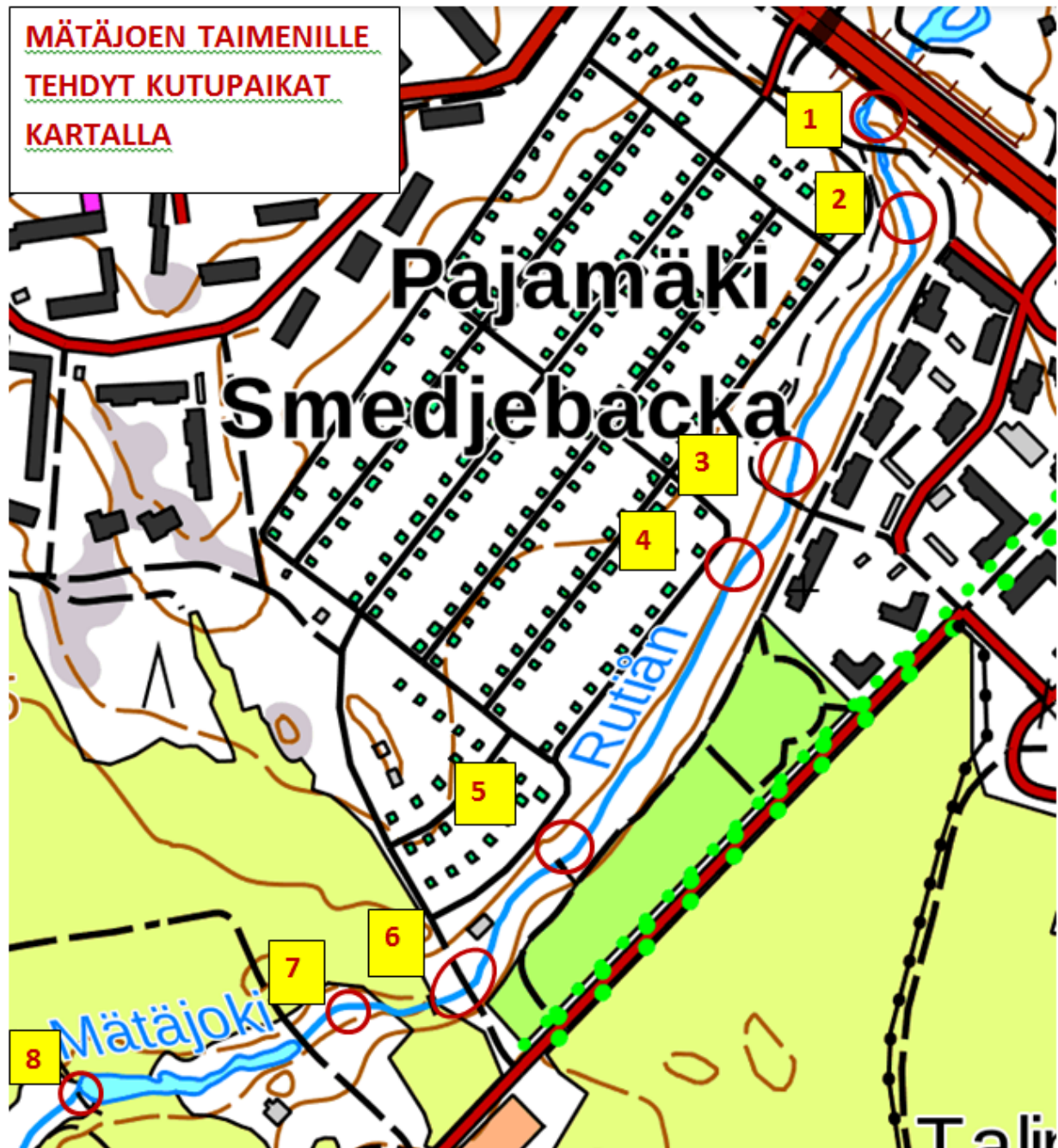
Mätäjoki laskee mereen Iso-Huopalahden pohjukassa. Mereltä Mätäjokea kohti uidessaan meritaimenten on kuljettava useiden salmien läpi, joiden ympäristössä on runsaasti verkkoja. Todennäköisesti pääosa meritaimenista joutuu kalastajien saaliiksi jo merellä ja paluumatkalla jokeen.

Mätäjoen edustan merialueella, erityisesti kapeikoissa, salmissa ja salmien ympäristöissä pitäisi rajoittaa verkkokalastusta taimenten kutuvaelluksen aikaan syys-, marraskuussa, jotta äärimmäisen uhanalaiset taimenet pääsisivät edes kerran elämässä jatkamaan sukuaan. Rajoituksia tarvitaan Lauttasaaren, Kuusisaaren ja Lehtisaaren sekä Tarvaspään salmiin ja niiden ympäristöön.

Seuraavilla sivuilla on yksityiskohtaisempi kuvaus Talin alueella tehdyistä kunnostuksista ja taimenten lisääntymisestä.

TAIMENILLE TEHDYT LISÄÄNTYMISALUEET JA KUTUHAVAINNOT

Taimenille soveltuvia kutupaikkoja on tehty kahdeksaan alla olevan kartan osoittamaan paikkaan. Kutua havaittiin syksyllä 2018 aiempien vuosien tapaan viidellä kutosoraikolla. Viimeinen paikallisten kutevien taimenten havainto tehtiin marraskuun puolivälissä. Kutua on todennäköisesti tapahtunut vielä senkin jälkeen.

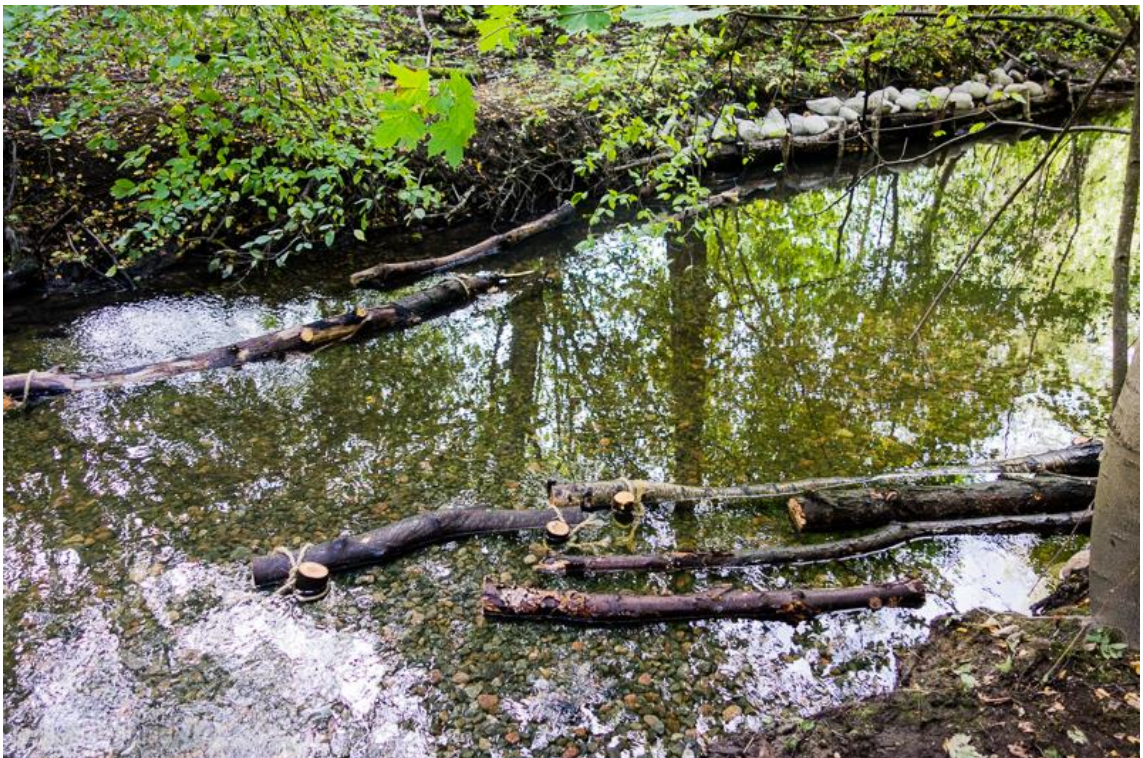
Paikat ja havainnot numerojärjestyksessä ylävirrasta alavirtaan.

1. Kävelysillan yläpuolelle vuosina 2009 ja 2014 soraistettu melko avoin kosken niska

Ensimmäinen, 16-32 mm sora huuhtoutui kevättulvassa alavirtaan. Nykyinen sora on kooltaan karkeampaa 16 – 50 mm ja on pysynyt melko hyvin paikoillaan. Talkoissa 2018 soraa lisättiin muutama kottikärryllinen. Taimenet ovat kuteneet paikalla syksyllä 2017 ja 2018.

2. Lehtoon, kovapohjaiseen virtapaikkaan v. 2015 tehty soraikko

Paikka kelpasi paikallisille taimenille heti ensimmäisenä syksynä. Se on ollut kalojen suosiossa myös syksyllä 2016, 2017 ja 2018. Kahtena viimeisenä syksynä kudulla on ollut myös meritaimenia. Soraikkoa vaivaa hiekoittuminen, koska virtaus syö ylävirran puolella uoman penkkoja. Syksyn 2018 talkoissa tuettiin penkkoja kivillä ja maastosta kerätyllä puutavaralla. Keväällä nähdään oliko muutoksilla toivottua vaikutusta. Talkoissa ahkeroi mm. ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen.

© Olli Malmivaara Photography

Kuvaaja Olli Malmivaara

Alla eroosiosuojattua jokipenkkaa

3. Talkoissa 2017 tehty kutusoraikko

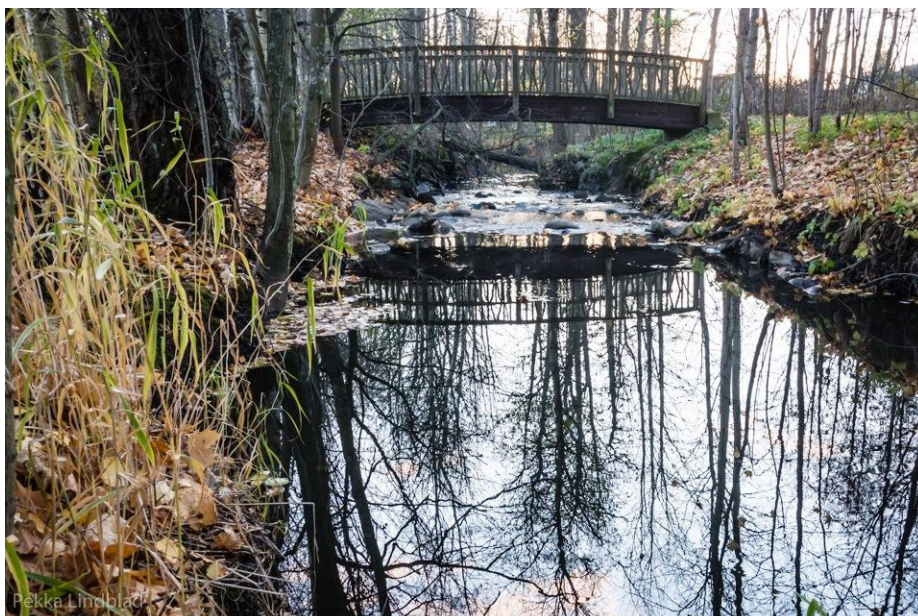
Jokeen loppuvuonna 2017 kaatuneet puut ovat nostaneet veden pintaa niin, että soraikko on jäänyt lähes seisovaan veteen. Hitaan virtauksen takia se ei ole kelvannut taimenille kutupaikaksi. Padottavat puut poistamalla ja uomaa hiukan kaventamalla paikka todennäköisesti toimisi paremmin.

4. Syksyllä 2016 tehtiin kovapohjaiseen virran kaventumaan, osittain puiden varjoon laajahko soraikko.

Paikkaa vaivaa sama ongelma kuin edellistäkin kutupaikkaa. Alavirtaan kaatuneet puut ovat nostaneet veden pinnan niin korkealle, että virtausnopeus on lähes pysähtynyt. Taimenet kutevat nopeammin virtaavilla soraikoilla.

5. Kävelysillan yläpuolelle, puiden varjoon tehty laajahko soraikko

Paikka on ollut taimenten suosiossa syksystä 2014 lähtien. Lokakuussa 2018 saatiin tällä soraikolla ensimmäiset valokuvat meritaimenista. Alla on Mikael Mannisen ottama kuva kudulle saapuneesta kookkaasta taimenesta. Kansilehden kuvassa on myös kaksi meritaimenta kudulla samassa paikassa.

6. Saunakoski

Viitisenkymmentä metriä pitkä Saunakoski on soraistettu vuosina 2010 ja 2012. Taimenet ovat kuteneet koskeen säännöllisesti vuodesta 2015 alkaen. Alue on Mätäjoen parasta poikastuotantoaluetta. **Taimentiheys oli vuoden 2015 sähkökalastuksessa peräti 80 kpl/100m².** Myös kesäkuussa 2018 kosken sorasärkillä nähtiin runsaasti keväällä

syntyneitä poikasia. Lokakuussa 2017 koskessa oli melko suuri, todennäköisesti meritaimenen tekemä kutupesä ja kosken alaosassa, kävelysillan molemmin puolin neljä pienempää kutupesää. Syksyllä 2018 Saunakoskessa oli hiljaisempaa, mutta ainakin yksi varma kutupesä löydettiin.

7. Pienen virtapaikan niskalle syksyllä 2011 tehty soraikko

Paikka ei moneen vuoteen kelvannut taimenille. Lokakuussa 2017 tilanteeseen oli tullut muutos. Soraikosta löytyi yksi kutupesä. Syksyllä 2018 kutupesiä oli peräti kaksi.

8. Vuonna 2013 Teknos Oy:n rahoittamana tehty 20 metriä pitkä tekokoski

Kosken ylimmillä niskapaikoilla on jonkin verran taimenten kutupaikaksi soveltuvaa soraa. Lokakuussa 2017 löytyi toiseksi ylimmästä koskikynnyksestä ensimmäinen taimenen

tekemä kutupesä. Syksyllä 2018 koskessa ei havaittu kutua. Koski toimii kuitenkin erittäin hyvänä kasvuympäristönä varttuville taimenille.

Talkootyö Mätäjoen ja uhanalaisen taimenen hyväksi jatkuu.

Lämmin kiitos kaikille työhön osallistuneille ja tukijoille!

**Pekka Lindblad
Helsingin Perhokalastajat ry**